

РІВЕНЬ МІГРАЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Зростання масштабів та інтенсивності міграції населення актуалізує її дослідження як явища, що здійснює суттєвий вплив на розвиток економіки, соціальної сфери, демографії та інших аспектів суспільного життя і, водночас, залежить від багатьох соціально-демографічних, економічних та екологічних чинників. Тобто, кожен індивідуальний акт міграції і міграційний процес у цілому обумовлені певними причинами, умовами, чинниками.

Як зазначає А. О. Харченко, чинники впливу на міграційні процеси можна поділити на ті, що сприяють залученню населення в новий район, ті, які направлені на його закріплення в цих місцях, і ті, через які відбувається відтік, виштовхування населення з регіону [1, с.151]. Чинники можна класифікувати як позитивні, тобто такі, що привертають населення, і негативні, що стимулюють відтік населення. Саме на основі такої класифікації чинників проведемо аналіз рівня міграційної привабливості регіонів України у 2017 р.. У таблиці 1 приведено значення окремих соціально-демографічних показників (чинників), що впливають на рівень міграційної привабливості регіонів держави.

Таблиця 1

Соціально-демографічні показники впливу на міграційні процеси 2017 р.

Регіони України	Коефіцієнт народжуваності	Коефіцієнт смертності, %	Кількість безробітних, тис.осіб	Середня заробітна плата, грн	Кількість вищих навчальних закладів	Заборгованість по виплаті заробітної плати, тис.грн.
1	2	3	4	5	6	7
Вінницька	8,97	15,20	20,3	6121	23	11752
Волинська	11,40	13,11	8,2	5849	14	19171
Дніпропетровська	8,52	15,73	27,4	6939	55	124063
Донецька	4,21	8,88	11,8	7764	29	453421
Житомирська	9,41	16,17	13,9	5836	20	5344
Закарпатська	11,50	12,04	5,2	6355	14	2359
Запорізька	8,17	16,04	21,8	6863	24	126354
Івано-Франківська	9,75	12,52	9,2	6074	16	19584
Київська	9,77	16,02	13,5	7188	21	129652
Кіровоградська	8,21	16,40	17,4	5792	16	10605
Луганська	2,74	6,57	8,3	5862	13	556976
Львівська	9,94	12,76	14,5	6391	43	82751
Миколаївська	8,79	14,83	17,8	6709	17	103630
Одеська	10,62	14,05	13,4	6542	40	48450
Полтавська	7,83	16,50	24,0	6551	18	37862

1	2	3	4	5	6	7
Рівненська	12,38	12,63	13,0	6013	14	55356
Сумська	7,34	16,01	14,4	5946	14	118189
Тернопільська	8,82	14,07	9,2	5554	18	4598
Харківська	8,06	15,24	22,8	6244	65	224542
Херсонська	9,49	15,13	11,2	5842	21	7235
Хмельницька	8,99	15,32	12,1	5938	18	5763
Черкаська	7,88	16,39	18,2	6042	16	110912
Чернівецька	10,40	12,44	6,6	5621	16	1848
Чернігівська	7,43	18,50	10,9	5636	16	9971
м. Київ	12,24	10,66	9,2	11135	100	98011

Складено автором на основі [2]

Дослідження рівня міграційної привабливості регіонів проведемо на основі методу суми місць, що досить часто використовується в економіці та набув поширення і в інших галузях. Він є досить простим у розрахунках та припускає попереднє ранжирування кожного об'єкта аналізу – організації (підрозділу, регіону, країн), в залежності від рівня показників, що досліджуються. Число місць по кожному показнику повинно дорівнювати кількості організацій, що аналізуються (в нашому дослідженні – кількості регіонів України, що враховуються). Зазначимо, що якщо показник є позитивним, то рейтинг проставляється від найбільшого до найменшого його значення, і навпаки, якщо показник негативний, то від найменшого до найбільшого значення. Наступним етапом розрахунків є знаходження суми місць і визначення рейтингу регіонів за цією сумою (таблиця 2). Чим менша сума місць, тим вищий ранг привласнюється об'єкту. Інколи, з метою одержання більш точної комплексної оцінки, може бути врахована порівняльна значущість показників-індикаторів. Коефіцієнти значущості, як правило, визначаються експертним шляхом.

Таблиця 2

Рейтинг регіонів України за окремими соціально-демографічними показниками 2017 р.

Регіони України	Коефіцієнт народжуваності, %	Коефіцієнт смертності, %	Кількість безробітних, тис. осіб	Середня заробітна плата, грн	Кількість ВНЗ	Заборгованість по виплаті заробітної плати, тис.грн.	Сума місць	Рейтинг
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вінницька	13	14	21	12	8	9	77	14
Волинська	4	9	3	19	20	10	61	7
Дніпропетровська	16	17	25	4	3	20	85	17
Донецька	24	2	10	2	6	24	68	9
Житомирська	11	21	15	21	11	4	83	15
Закарпатська	3	4	1	10	20	2	40	2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Запорізька	18	20	22	5	7	21	93	18-19
Івано-Франківська	9	6	5	13	16	11	60	5-6
Київська	8	19	14	3	9	22	75	13
Кіровоградська	17	23	18	22	16	8	104	23
Луганська	25	1	4	18	25	25	98	20
Львівська	7	8	17	9	4	15	60	5-6
Миколаївська	15	12	19	6	15	17	84	16
Одеська	5	10	13	8	5	13	54	3-4
Полтавська	21	24	24	7	12	12	100	21
Рівненська	1	7	12	15	20	14	69	10
Сумська	23	18	16	16	20	19	112	25
Тернопільська	14	11	7	25	12	3	72	11
Харківська	19	15	23	11	2	23	93	18-19
Херсонська	10	13	9	20	9	6	67	8
Хмельницька	12	16	11	17	12	5	73	12
Черкаська	20	22	20	14	16	18	110	24
Чернівецька	6	5	2	24	16	1	54	3-4
Чернігівська	22	25	8	23	16	7	101	22
м. Київ	2	3	6	1	1	16	29	1

Проведений аналіз шести важливих соціально-демографічних факторів зміни міграційних процесів дав можливість виявити області-лідери та області-аутсайдери. Так, в п'ятірці лідерів опинились Закарпатська, Одеська, Чернівецька, Львівська та Івано-Франківська області. Беззаперечним лідером є м. Київ, яке зайняло лідируючі позиції щодо рівня середньомісячної заробітної плати та кількості вищих навчальних закладів. Що ж до лідируючих областей, то Закарпатська область вийшла на другу позицію за рахунок найменшої кількості безробітних та досить низького рівня заборгованості по виплаті заробітної плати, однак розмір середньої заробітної плати в області у 2017 р. був досить низьким. Зі значним відривом, набравши рівну кількість балів поділили між собою 3 та 4 місце в рейтингу Одеська та Чернівецька області. Вони отримали високий рейтинг за рахунок високого коефіцієнту народжуваності і великої кількості вищих навчальних закладів та невеликої кількості безробітних і низького рівня заборгованості по заробітній платі відповідно. Також виділимо Рівненську область, що має найвищий коефіцієнт народжуваності (12,38%). Найнижчий коефіцієнт смертності 6,57% в Луганській області, але в даному випадку враховано дані тільки підконтрольної Україні території області.

До областей-аутсайдерів слід віднести Кіровоградську, Сумську та Черкаську області в яких досить низькі коефіцієнти народжуваності та високі коефіцієнти смертності. Водночас, значення інших показників у цих областях є також досить поганими, що не сприяє покращенню їх міграційної

привабливості. За окремими показниками найгірші результати мають: Луганська область – найнижчий коефіцієнт народжуваності (2,74%), Чернігівська область – найвищий коефіцієнт смертності (18,50%), Дніпропетровська – найбільша кількість безробітних (27,4 тис. осіб), Тернопільська область – найнижча середня заробітна плата (5554 грн), Луганська область – найменша кількість вищих навчальних закладів (13 одиниць) і найбільша заборгованість по заробітній платі (556976 тис. грн). Окремо наголосимо на досить високому рейтингу Донецької області, яка обійшла більшість областей України. Однак, розрахунок для даної області зроблено за офіційними даними Державної служби статистики України, отриманих з підконтрольної Україною території області, а тому не повністю відображають реальну картину міграційної привабливості області.

Отже, аналіз соціально-демографічних показників за 2017 р. дав змогу скласти рейтинг міграційної привабливості регіонів України. У подальшому, для більш повнішого аналізу будуть використовуватись й інші показники, зокрема економічні та екологічні.

Список використаних джерел

1. Харченко А. О. Оцінка міграційної привабливості регіонів країни / А. О. Харченко, О. О. Антоненко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 17(2). – С. 150–153. – (Серія : Економічні науки).

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Олександра ОВСЯНЮК-БЕРДАДІНА

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

ІМПАКТ-ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Безсумнівним є факт суспільної корисності соціальної відповідальності бізнесу, що проявляється через низку внутріорганізаційних та зовнішніх аспектів його відповідальної поведінки в ринковому середовищі функціонування.

Внутріорганізаційні прояви соціально відповідальної поведінки охоплюють трудові відносини в колективі, зокрема взаємодію між власником, менеджером та працівниками в правовому полі й етичній парадигмі стосунків (тут мова йде і про уникнення гендерної, релігійної, національної чи вікової нерівності у колективі).

Зовнішні аспекти соціально відповідальної поведінки організації є різноманітними за формами прояву та охоплюють низку соціально відповідальних інструментів її взаємодії з власними стейкхолдерами,